

Reactie consultatie Wet bestemming lichamen van overledenen

Met grote belangstelling hebben wij kennisgenomen van het wetsvoorstel lijkschouw en de bijbehorende memorie van toelichting. Wij zijn van mening dat radiologisch onderzoek een belangrijke rol kan spelen in het vaststellen van de oorzaak van overlijden. Tegelijkertijd willen wij een aantal punten onder de aandacht brengen om bij te dragen aan een zorgvuldige implementatie van deze nieuwe wet.

1. Postmortale beeldvorming: ontwikkelingen en methodologie

In de memorie van toelichting wordt op pag. 25 gesproken over “de uitvoering van een CT-scan of röntgenologisch onderzoek”: een CT-scan is ook een röntgenologisch onderzoek dus we gaan ervan uit dat er hier ‘conventioneel röntgenonderzoek’ (‘foto’s’) bedoeld wordt. Wij willen hierbij opmerken dat de ontwikkelingen op het gebied van postmortale beeldvorming snel gaan. Bij de NODOK-procedure (Nader Onderzoek Doodsoorzaak bij Kinderen) wordt reeds gebruik gemaakt van MRI. Deze techniek kan in bepaalde gevallen ook bij overleden volwassenen de voorkeur hebben of aanvullend zijn op een CT-scan. Het is van belang dat de keuze voor de juiste beeldvormingstechniek ter oordeel van de betrokken radioloog blijft en aansluit bij de laatste wetenschappelijke inzichten en best practices. Derhalve zou ook gekozen kunnen worden voor het gebruik van de meer algemene term radiologisch of beeldvormend onderzoek. We pleiten ervoor om de keuze van de in te zetten techniek aan de expertise van de betrokken radioloog over te laten, zoals ook gebruik is bij radiologische beeldvorming bij levende mensen.

Op pagina 29/30 van de Memorie van Toelichting wordt gesproken over onderzoek naar de identiteit van een overledene. Wij willen benadrukken dat beeldvormend onderzoek hierin ook een waardevolle bijdrage kan leveren. Bijvoorbeeld door het identificeren van kenmerken zoals prothesen, sporen van ziekteprocessen of tekenen van chirurgische ingrepen. Daarnaast biedt comparatieve identificatie, waarbij antemortale en postmortale beeldvorming met elkaar worden vergeleken, een aanvullende methode. Wij verzoeken om deze aspecten toe te voegen aan de toelichting op pagina 29/30.

2. Organisatie en taakverdeling

In de memorie wordt gerefereerd aan “aangewezen instanties” waar postmortale beeldvorming zal plaatsvinden. Het ontbreken van een concrete maatregel van bestuur roept echter vragen op over de organisatie van deze procedures. Wij pleiten ervoor dat:

- De organisatie van radiologische onderzoeken in handen wordt gelegd van radiologen, gezien de specifieke expertise die vereist is.
- Radiologische onderzoeken worden uitgevoerd op locaties die beschikken over de benodigde apparatuur, gekwalificeerd personeel en waar kwaliteit gewaarborgd is. Het is wenselijk om toe te werken naar een landelijke dekking van locaties waar postmortale beeldvorming kan worden uitgevoerd.

- Er afspraken worden vastgelegd over eigenaarschap, de digitale opslag en bewaartermijnen van beeldmateriaal, zowel bij natuurlijke als niet-natuurlijke doodsoorzaken.

3. Expertise en opleiding

Postmortale beeldvorming is een specialisatie binnen de radiologie die specifieke kennis en ervaring vereist. In de huidige radiologische opleiding is geen aandacht voor postmortaal scannen opgenomen. De huidige postmortem en forensisch radiologen hebben zich naar eigen inzicht verder ontwikkeld om experts te worden. Wij adviseren daarom dat:

- De beoordeling van postmortale scans uitsluitend wordt uitgevoerd door radiologen met aantoonbare ervaring in postmortale beeldvorming.
- Er aanvullende scholing en opleiding wordt ontwikkeld voor radiologen die zich willen specialiseren in postmortale radiologie toepasbaar op de Nederlandse situatie, bijvoorbeeld door middel van geaccrediteerde nascholing.

4. Correctie van de memorie van toelichting

Op pagina 26 van de memorie van toelichting staat een foutieve omschrijving van de rol van de radioloog:

“Indien het onderzoek wordt verricht door een ander, bijvoorbeeld een medewerker van een laboratorium of een radioloog, blijft de gemeentelijk schouwarts de opdrachtgever.”

Hier wordt mogelijk bedoeld op de radiodiagnostisch laborant, die de technische uitvoering van de scan verzorgt. Een radioloog is echter een medisch specialist: een arts die gespecialiseerd is in beeldvormende diagnostiek. Wij verzoeken deze passage te herschrijven om verwarring over de taakverdeling te voorkomen. Het is belangrijk om duidelijk te maken dat:

- De radiodiagnostisch laborant het onderzoek uitvoert.
- De radioloog verantwoordelijk is voor de beoordeling van het onderzoek.

Daarnaast wordt gesproken over “toezicht” door de gemeentelijk schouwarts. [p. 26 “De opdrachtgever moet wel zorgen voor aanwijzingen en toezicht, voor zover dit redelijkerwijs nodig is. ”] Het is onduidelijk wat hier wordt bedoeld; niet bedoeld kan worden dat de schouwarts het werk van de radioloog beoordeelt. Wij verzoeken om verduidelijking van deze term.

5. Bekostiging en infrastructuur

Een cruciaal aandachtspunt is de financiering van postmortale beeldvorming. Postmortaal scannen valt buiten de reguliere ziekenhuiszorg en er is momenteel geen financieringsstructuur voor het gebruik van ziekenhuismiddelen voor deze

onderzoeken. De financiële onderbouwing van postmortale beeldvorming zoals gepresenteerd in het document “Beantwoording Beleidskompasvragen” verdient een nadere uitwerking.

De genoemde kosten (€1600–€1900 per onderzoek) gebaseerd op informatie van het Maastricht UMC, lijken gebaseerd op het vervaardigen van een Total Body CT scan, maar worden mogelijk te laag ingeschat als een MRI naast een CT-scan wordt vervaardigd.

Het is onduidelijk welke kostenposten in deze inschatting zijn meegenomen. Voor een kostendekkende begroting is het noodzakelijk om specifieke kosten, zoals vervoer van het lichaam, gebruik van het mortuarium, gebruik van CT- en/of MRI-apparatuur, administratieve handelingen, inzet van de radiodiagnostisch laborant, inzet van de radioloog voor de beoordeling van de beelden en de opslag van de beelden, helder te onderscheiden. Voor kostenbeheersing lijkt het verstandig om het gebruik van MRI te beperken tot uitzonderlijke of specifieke casuïstiek.

6. Meerwaarde van postmortale beeldvorming

Postmortale beeldvorming heeft bewezen meerwaarde, niet alleen in het vaststellen van de aard van overlijden, maar in veel gevallen ook bij het achterhalen van de doodsoorzaak. Het wetsvoorstel biedt een belangrijke kans om deze inzichten te integreren in de praktijk van de lijkschouw. Het is daarom essentieel dat de infrastructuur, expertise en financiering op een duurzame en toekomstbestendige manier worden ingericht.

Afsluiting

Wij staan positief tegenover de voorgestelde wetwijziging en de integratie van radiologisch onderzoek in de lijkschouwprocedure, mits goed georganiseerd. Graag denken wij constructief mee bij het opstellen van de bijbehorende maatregel van bestuur en bieden wij onze expertise aan om een solide basis te creëren voor postmortale radiologie in Nederland.

Ondertekenaars

namens sectie Forensische en Postmortale Radiologie- Nederlandse Vereniging voor Radiologie,

M.C. Hovinga-de Boer, voorzitter sectiebestuur, radioloog
Dr. L. de Jong, secretaris sectiebestuur, radioloog
D. Koopmanschap, penningmeester sectiebestuur, radioloog
Prof. Dr. R. Van Rijn, radioloog
Dr. W. Klein, radioloog
Prof. Dr. P. Hofman
Dr R. Dijkers, radioloog
A. Soepboer, radioloog
P. Kralt, radioloog